

Belgradska vlada naznanila rešitev hrvatskega problema

Hrvatje bodo dobili popolno avtonomijo na podlagi sporazuma, ki sta ga sklenila predsednik vlade Cvetković in dr. Maček. Knez Pavle obišče Rim, kjer bo gost italijanskega kralja. Kooperacija med Jugoslavijo in Nemčijo

Francija pozdravila angleško akcijo

Zatiranje prevratne propagande

Pariz, 27. apr. — Diplomatični krogi so z navdušenjem sprejeli na znanje naznanilo o uvedbi obvezne vojaške službe v Angliji. V tem vidijo prvi korak, ki ima ojačiti oboroženo silo Velike Britanije, čeprav so pričakovali, da bo Chamberlain šel dalj. Začasno so zadovoljni tudi s tem korakom, katerega smatrajo za nov poskus v naporih za ohranitev miru v Evropi.

Daladierjeva vlada je pričela odločno zatirati prevratno propagando v Alžaciji-Loreni. Avtoritete so včeraj zasegle list ELZ, ki izhaja iz Strasbourga in je glasilo elementov, ki agitirajo za avtonomijo. Akcija je sledila razpustu treh nacističnih organizacij. Dr. Karl Roos, vodja avtonomistov in član mestnega sveta v Strasbourgu, je bil že prej aretiran na obtožbo špionaže, ko je policija v navalu na njegovo stanovanje zasegla prevratne tiskovine.

Louis Lucien Franck, star 31 let in kovač po poklicu, je bil včeraj obsojen na smrt na podlagi novega zakona, ki določa smrt za špionažo tudi v mirnem času. On je bil obtožen prodajanja militarističnih tajnosti neki tuji državi.

Marcel Ducllier in Lucien Adam, Francova tovariša, sta bila obsojena v dosmrtni zapor na obravnavi v Nancyju. Adam je bil vojak v francoski armadi, ki je koncentrirana ob trdnjaviški črti ob meji Nemčije. Te obsojbe so nadaljnji dokaz odločnosti francoske vlade pri zatiranju prevratnih in izdajalskih aktivnosti.

Zmaga filmskih operatorjev

New York.—Člani unije filmskih operatorjev (ADF) so zmagali po kratki stavki. Dobili so skoro vse, kar so zahtevali. Nova pogodba določa zvišanje plače za dvajset odstotkov in znižanje delovnega tedna na 35 ur.

Aretacije trgovcev z mamili

Kansas City, 27. apr. — Dvanajst oseb je bilo aretiranih na obtožbo trgovine z mamili, ki jim je prinašala ogromne dobičke. Med aretiranci je tudi Angelo Donnici, vodja narkotične sindikata, ki je operiral v zapadnih državah.

gost italijanskega kralja in kraljice.

Berlin, 27. apr. — "Jugoslavija in Nemčija bosta sodelovali še nadalje v največjem medsebojnem zaupanju in v znamenju dobrega sosedstva," je naznanil včeraj zunanji minister Aleksander Cincar-Marković po konferenci z diktatorjem Hitlerjem. On se je zadnji teden na konferenci z grofom Ciano, italijanskim zunanjim ministrom, v Benetkah izrekel za poglavitno politično in ekonomsko kooperacijo med Jugoslavijo in Italijo in zdaj se pogaja z nemško vlado glede sklenitve sličnega dogovora.

Mladi Hrvatje, ki sicer sledijo Mačku, a zahtevajo več, so zadovoljni s sporazumom, ki vsebuje iz patriotizma in nevarnosti, ki preti državi, podpis iztega.

Belgrad, 27. apr. — Knez Pavle je včeraj naznanil, da bo odšel v Rim 10. maja, kjer bo

Italija svari ameriške države

Odmev angleške konskripcije v Rimu

Milan, Italija, 27. apr.—Musolinijev list Il Popolo d'Italia je opozoril države v Južni Ameriki na nevarnost, ki jim preti, če bodo sprejele ponudbo Združenih držav glede oboroževanja. "Nevarnost je v tem, ker bodo latinske države, če jih bo oboroževala Amerika, prišle pod njeno dominacijo," piše list. "Po stare bode podložen ameriškega imperia in židov, ki imajo glavno besedo v Rooseveltovi administraciji. Ako se hočejo prepričati, da to ni bajka, naj vprašajo Roosevelta, ali jim je pripravljen dati garancijo, da Amerika ne bo ogražala njih neodvisnosti najmanj deset let."

Rim, 27. apr. — Italijanski fašisti, kakor nemški nacisti, se norčujejo iz Chamberlanovega naznanila o uvedbi prisilne vojaške službe. "Sinom Albiona (Anglije) se obeta težko življenje," piše list Il Lavoro Fascista. Giovanni Ansaldo, urednik lista Il Telegrafo, ki dostikrat govori in piše v imenu italijanskega zunanjega ministra, pravi: "Angleški laboriti zahtevajo na svojih shodih odločno akcijo proti totalitarnim državam, obenem pa naglašajo svojo opozicijo proti konskripciji. Vi se smejete, ker vidite v tem velikansko kontradikcijo, ampak vse to je v skladu z imperialistično politiko Velike Britanije. Laboriti bi morali zdaj vedeti, da ta politika ni prikladna v tem času. Ako hoče Velika Britanija voditi boj proti totalitarnim državam, mora prej dobiti vojaške. In potem, dragi gospodje, bomo videli, kaj zmagate."

Odvetnik brani Wagnerjev zakon

Revizija bi ustvarila konfuzijo

Washington, D. C. — Charles Fahy, pravni svetovalec federalnega delavskega odbora, je izjavil pred senatnim odsekom, ki vodi zaslišanje glede amandiranja Wagnerjevega zakona, ki garantira delavcem pravico organiziranja in kolektivnega pogajanja, da bi revizija povzročila konfuzijo in negotovost in končno uničila namene zakona.

Na vprašanje, ali je delavski odbor naklonjen Kongresu industrijskih organizacij in na splošno Ameriški delavski federaciji, je Fahy odgovoril, da pridejo pred odbor slučajji obeh grup v razsodbo. Odbor skuša rešiti vse slučaje po svoji najboljši razsodnosti, zato ni, ne more biti in ne bo pristranski. Sovražniki delavskega zakona radi naglašajo odloke sodišč proti delavskemu odboru, namesto pa ignorirajo vse druge, ki dokazujejo, da odbor pravično postopa, da je rešil na tisoče spornih slučajev v smislu provizij zakona v zadovoljstvo v sporu prizadetih grup.

J. Warren Madden, načelnik delavskega odbora, je tudi izjavil pred člani odbora, "da odbor izjavja zakon z vso mogočo nepristranostjo. Mi nismo pristranski, pač pa skrbimo, da oni, v katerih korist je kongres sprejel zakon, dobijo zaščito. Sovražniki se poslužujejo vseh sredstev v kampanji, da razmrevajo zakon, toda doslej še niso uspeli. Zdaj je odvisno od vas, ali ostane še zakon dežele. V imenu pravice in izreka zgodovine vas pozivam, da preprečite okrnjenje zakona."

Aretacije marksistov in židov na Češkem

Praga, 27. apr. — Sto marksistov in židov je bilo aretiranih v Pilznu potem, ko je neka oseba polila nemške vojaške s hidroklonično kislino zadnjo nedeljo. Dvajset vojakov je dobilo poškodbe. Nacistične avtoritete trdijo, da je za to odgovorna tudi mestna vlada.

Rudarska nesreča na Japonskem

Jubari, Japonska, 27. apr. — V eksploziji plina, ki se je včeraj pripetila v tukajšnjem premogovniku, so bili trije rudarji ubiti, 27 pa ranjenih. Okrog 170 rudarjev še pogrešajo.

TEKMA MED AVT- NIMA FRAKCIJA- MA OBNOVLJENA

Vprašanje posesti blagajne pred sodiščem

ODLOČITEV ZAVISI
OD DELAVCEV

Detroit, Mich. — (FP) — Detroit, središče avtne industrije, kjer je konvencija Ameriške delavske federacije pred trinajstimi leti sklenila, da organizira avtne delavce, a je to delo izvršila Lewisova organizacija CIO pred dvema letoma, je postal torišče tekme med dvema organizacijama za kontrolo članstva in pogodb.

ADF je stopila na pozorišče, ko je prišlo do popolnega preloma med Homerjem Martinom in grupo, včlanjeno v CIO, unijo združenih avtnih delavcev. Vprašanje, katera grupa bo lahko rabila to ime in dobila blagajno ter drugo imetje, je zdaj pred sodiščem.

Carter, katerega je dobila Martinova grupa od ADF, je ustvaril komplikacije. Ta sliči prejšnjemu, ki je omejeval jurisdikcijo na neizurjene delavce v avtni industriji. Izurjeni delavci — električarji, izdelovalci orodja in strojniki — spadajo v druge unije in teh novi Carter ne krije.

Martinova grupa upa, da ji bo Green postal organizator in jo tudi finančno podpiral. To bo pokazala bodočnost. Thomasova unija (CIO) je izdala brošuro, vsebuječo Martinove kritike in izjave proti Greenu in drugim voditeljem ADF. Na konvenciji avtne unije l. 1937 je Martin srdito napadel Greena in dejal, "da so avtni delavci postali žrtve bedaste Greenove politike. Green, kakor Judež Iškarijot, nam je dal izdajalski poljub. Nikdar ne bomo pozabili, da se je Green postavil na stran največjih izkoriščevalcev delavcev in podpri sovražnika, ko je borba za obstanek unije dosegla višek."

Odločitev, katera grupa bo zmagala v tekmi, zavisi od delavcev. Oni bodo morali povedati, katera naj jih zastopa pri kolektivnih pogajanjih in kateri bodo plačevali prispevke. Nobena velika kraljevna unija ni v Martinovem taboru, pač pa je več manjših. Eksekutiva unije CIO je začela zborovati v Toledo, O., z namenom, da izvrši nalogo, katero ji je poverila konvencija v Clevelandu.

Naciji pretepli ameriškega zdravnika

Dunaj, 27. apr. — Dr. Oscar Lavine, zdravnik iz Mount Ranierja, Md., je včeraj informiral ameriškega konzula na Dunaju, da so ga napadli in pretepli Hitlerjevi rujavosrajčniki, ko so udrili v neko kavarno, v kateri je bilo več židov. Konzul je svetoval zdravniku, naj spiše poročilo o incidentu, da ga bo on potem poslal v Washington.

Delavski svet proti reviziji zakona

Kenosha, Wis. — Tukajšnji svet delavskih in strokovnih unij (ADF) se je soglasno izrekel proti amandiranju Wagnerjevega zakona. Bertram Day, urednik tiskarske unije, ki je bil delegat na konvenciji Ameriške delavske federacije v Houstonu, Tex., je dejal, da amandmentov, katere sponzorirajo člani eksekutivne ADF, konvencija ni odobrila. Ti so bolj v korist delodajalcev nego delavcev, čeprav jih eksekutiva ADF odobrava.

Nacijske aretacije menihov v Avstriji

Dunaj, 27. apr. — Nacistične avtoritete so včeraj aretirale več menihov v samostanu v Goettweigu na obtožbo sleparij in nesposobnosti v upravi samostana. Pred nekaj meseci so nacisti imenovali komisarja, da nadzoruje upravo samostana, ki je bil ustanovljen l. 1072 in je eden najstarejših in največjih v bivši Avstriji.

NACIJI SMEŠLJO ODREDBO AN- GLEŠKE VLADE

Chamberlain bi rad potolažil svoje zaveznike

UVEDBA OBVEZNE
VOJAŠKE SLUŽBE

Berlin, 27. apr. — Nacistični tisk na splošno omalovažuje Chamberlainovo naznanilo o uvedbi obvezne vojaške službe v Angliji. V tej vidi le brezpomembno gesto, ki ima potolažiti zaveznike Velike Britanije, ne pa aktualnih militarističnih priprav.

"Odredba je izvalnega značaja, ne militarističnega, in kot taka nas nekoliko zanima," je rekel neki predstavnik nacistične vlade. "V šestih mesecih se lahko rekruti naučijo nositi dežnik, nihče pa jih ne more izveždati za moderno bojevanje v tem času."

Na podlagi načrta konskripcije, ki ga je naznanil premier Chamberlain, bodo vsi fantje v starosti 20 do 21 let pozvani v armado, v kateri se bodo morali veždati šest mesecev. Okrog 310,000 fantov v tej starosti je prizadetih, toda izmed teh jih bo najmanj 100,000 zavrnjenih zaradi telesne nesposobnosti in drugih razlogov.

Chamberlain je rekel, da je odredil obvezno vojaško službo, da bo njegova vlada lahko podprla garancije, da bo branila neodvisnost držav, katerim proti nevarnosti fašistične agresije. Odredba bo prihodnji teden predložena parlamentu v odobritev. Chamberlain je dejal, da bo njegova vlada podvzela tudi korake glede omejitve profitov privatnih korporacij, ki izdelujejo orožje in municijo.

List Boersenzeltung, glasilo nemške armade, piše, "da je konskripcija v Angliji le poskus, ki naj bi prestrašil Nemčijo. Mi se nismo ustrašili Chamberlainove akcije. Vojni hujskači v Londonu in Parizu so se smotili v svojih računih. Nas prav nič ne briga, ali 100,000 ali pa 300,000 angleških vojakov čaka enaka usoda, ker je Nemčija pripravljena na vse."

Stavka v tobač- nih tovarnah

Cez tri tisoč
delavcev v borbi

Richmond, Va. — (FP) — Prva stavka mednarodne unije tobačnih delavcev včlanjene v Ameriški delavski federaciji, v 35 letih, je ustavila obrat v tovarnah Liggett & Myers Tobacco Co. v tem mestu in Durhamu, N. C. Ta kompanija izdeluje cigarete Chesterfield, Fatima in Piedmont. Delavci v tovarnah te kompanije v San Franciscu, Cal., se bodo tudi pridružili stavkarjem.

Stavka je sledila polomu pogajanj med unijo in kompanijo. Slednja je odbila zahtevo glede zvišanje plače za pet centov na uro in skrajšanje delovnega tedna. Stavka, v kateri je zaveževanih čez tri tisoč delavcev, je mirna. Belopoltni in zamorski delavci piketirajo tovarne. V tovarni v Richmondu se samo pismarniški delavci niso pridružili stavki, vse drugo delo pa je bilo ustavljeno.

stana. Pred nekaj meseci so nacisti imenovali komisarja, da nadzoruje upravo samostana, ki je bil ustanovljen l. 1072 in je eden najstarejših in največjih v bivši Avstriji.

Letošnji Prvi maj

Prvi maj je že 50 let dan manifestacij in protesta socialistično orientiranega delavstva vseh dežel.

Pred svetovno vojno je ta dan nekaj pomenil za zavedne delavce. Zavedno delavstvo je bilo takrat enotno in ko so brezbržni ljudje gledali delavske pohode na ulicah in masne delavske shode na prostem ali pod streho—so vedeli, kdo se tam zbira, čeprav niso vedeli, kaj hoče zbrana masa ljudi.

Prvi maj je bil takrat simbol enotne ideje in enotnega cilja velike večine.

Svetovna vojna je pa razbila in zmlinčila v prah nešteto idej in ciljev; vojna je podrla ne le tisoletna cesarstva, temveč je zdrobila v nič tudi socialne in človeške vrednote, ki so dolgo dobo veljale za najboljše in nenadomestljive.

Svetovna vojna je porušila ruski-carizem, ki je dolga desetletja veljal kot simbol največjega reakcionarstva pod solncem—obenem je pa porušila tudi socialistično internacionalno, simbol največjega revolucionarstva in socialne naprednosti predvojne dobe.

Svetovna vojna je—v grozo in konfuzijo resnega človeštva—storila še več: zarezala je globoko v že pozabljen pokopališče srednjega veka, izgrebla iz groba okostje že pozabljenega despotizma, katerega je oblekla v cape modernega diktatorstva in ga postavila na razvaline carizma kot nadomestilo za ubito socialistično internacionalno v — posmeh vsemu resnemu človeštvu, pred vsem resnemu delavstvu.

In despotičen nestvor, ne bodi len, je takoj zaplodil nove nestvore z drugimi imeni, drugačnimi gesli in v drugačnih capah, toda kri je od iste krvi—in ti pankrti so se takoj vrgli na svojo glavo roditelja—logični otroci potvare in izdajstva—in vrgli so se na ono človeško kolikor ga je še ostalo zdravega, na one vrednote kolikor jih je ušlo vesoljnemu uničevanju na svetovnem bojišču.

Takana je situacija na svetu danes—dvajset let po največjem masakru najboljših ljudi in najboljših idej v zgodovini—ko se spet bližamo dnevu mednarodnih delavskih manifestacij.

Prvi maj! Kaj nam more danes pomeniti? Kakana socialna vrednota, kakšen človeški cilj naj danes vodi naše manifestacije?

Prvi maj! Mar naj nam pomeni isto, kar pomeni despotom, ki so ga tudi postavili za dan svojih pompoznih militarističnih demonstracij? Ali je cilj despotov, ki so uzurpirali mednarodni delavski praznik za svoj praznik in ga nesramno pretvorili v simbol svojih terorističnih in v krvi namočenih totalitarnih režimov, tudi naš cilj?

Nikdar! Nikdar!

Socialni ideal (če je to sploh kakšen ideal) totalitarnih tiranov ne more biti in nikdar ne bo ideal poštenih demokratičnih delavcev, kjerkoli se so in ki se niso idejno bankrotirali—in prav tako ni njihov dan letnih manifestacij naš simbol, pa čeprav je njihov dan po vsej krivici 1. maj.

Nočemo biti pesimisti, ker ne živimo od pesimizma in ga odklanjamo. Kljub temu, da zdaj korakamo skozi najhujšo ekonomsko in socialno viro v zgodovini in ko se človeku zdi, da ni več nikjer varne ceste, mi še ne obupujemo. Mi danes živimo na prelomnici civilizacije, na prelomnici gospodarskega in socialnega veka—in zato razumemo silne družbene potrebe, v katerih se tudi največje človeške vrednote drobe v nič. Kljub temu, da ne vemo, če bomo mi doživeli—in najbrže ne bomo—zarjo nove dobe, ne bomo za nobeno ceno izgubili vere v boljšo in lepšo bodočnost.

Kajti kljub temu, da nam na glavo postavljeni despotični režimi kažejo "boljšo bodočnost" v preteklosti temnega srednjega veka, v časih, ko so na gmadi sežigali "čarovnice" in knjige, kar tudi despotje danes delajo v drugi formi—kljub temu, da so milijoni ogoljufani za socialistični cilj, katerega so brutalni diktatorji pretvorili v karikaturu najgršrega nazadnjaštva—mi še vedno nismo izgubili vere v demokracijo in svobodo človeštva, v socializem napredka.

Takane so naše misli na predvečer letošnjega mednarodnega delavskega praznika.

Milijoni sužnjev bodo letos spet gosjakali mimo svojih "fuchrerjev," veliko manj pa bo onih, ki bodo tudi letos z močnim upanjem in vero v srce protestirali proti vsakemu gosjkanju in bodo nanovo prisegli: Za popolno ekonomsko in socialno demokracijo do zadnjega diha!—To je in ostane naš prvomajski simbol.

Glasovi iz naselbin

Obilo sreče

Muskegon Heights, Mich.—Pred kratkim sta se poročili dve članici našega društva 266 SN-PJ, obe iz Muskegon Heightsa. Prva, ki se je poročila 6. aprila, je Amelia Zadel. Vzela je nekoga Nemca iz Grand Havena, Mich., kjer sta se tudi nastanila. Obilo sreče!

Druga je bila moja hčerka Ann Pavlin, ki se je poročila 15. aprila z Valentinom Kurentom ml. iz Cleora, Ill., kjer sta se tudi nastanila. Zelo nas je presenetila Annina teta Frances Sechen, blagajnica društva 22 SN-PJ iz South Ranga, Mich., ki je prišla sem en dan pred poroko tako ne pričakovano. Seveda smo jo bili vsi zelo veseli, samo žal, da je morala tako hitro nazaj. Naj omenim, da nismo imeli velike svatbe, ker smo bili skupaj le sama žlahta. In to nevestini starši in sestra, ki je bila za tovarišico, tovariš Larry Donly, nevestin stric Frank Dolar z družino in teta Frances Sechen; nadalje ženinovi starši Andrew Kurent s soprogo in sinom in Danica Dane, vsi iz Cicera. Kljub mali družbi, smo se vsi prav fino zabavali pozno v noč. Hvala vsem, ki ste se udeležili te male ohceti, nevestin omenjena pa obilo sreče!

Anton Pavlin.

O dopisih in boleznih

New Alexandria, Pa.—O delu ne bom pisal, ker sedaj vsi premogarji počivajo. Sploh pa je to moj prvi dopis v Prosveti, dasi sem njen naročnik že 18 let in se mi najbolj dopade izmed vseh slovenskih listov. V Prosveti čitajo podučljive članke in dopise, v katoliških pa ni tega, ker tam ne pustijo podučljivih stvari v list. Pri "najsvetejšem" so protestirali proti Barbičevim dopisom, ker je pisal, kako je Tone Grdina zabijal cerkev sv. Vida. Tisto leto sem bil tudi jaz v Clevelandu in mi je stvar znana. Prišlo je več ženak v farovž, da bi viteza Hribarja ujele in ga z vozom odpeljale, ker ga pri sv. Vidu niso marali več. Seveda ga niso dobile, ker se jim je bil skril. Vem, da Frank Barbič piše resnico. Njegove dopise z veseljem čitam, kakor tudi Zidanškove. Zakaj Anton Valentinčič večkrat ne piše, ker rad čitam tudi njegove stvari?

Hočem malo poročati o moji petletni bolezni. Leta 1933 sem v premogovniku dvignil prazno karo, ki je skočila s tira, in dobil na obeh straneh hernio ali kilo. Kompanija me ni hotela takoj poslati na operacijo. Delal sem bolan do aprila 1934. Na 14. aprila sem bil operiran na obeh straneh, toda operacija ni bila uspešna. Prvega avgusta omenjenega leta sem moral iti zopet pod nož. Po dveh operacijah sem bil še slabši ko prej. Nisem mogel nobene stvari dvigniti in čutil sem bolečine na obeh straneh. Vsed tega so se me prijele tudi druge bolezni. Kompanijski zdravnik me je vedno naga-

njal na delo, dasi nisem bil zmogel za noben posel.

Vsed tega se je začela tožba s kompanijo in rezultat je bil ta, da me je kompanija zopet morala poslati na operacijo po petih letih. Na 23. marca sem bil zopet operiran v West Penn Hospitalu v Pittsburghu po dobrem zdravniku dr. Landonu. Pri vseh tožbah me je zastopal odvetnik John E. Evans, Jr., ki ima urad v Grant Buildingu v Pittsburghu. On se je dobro in pošteno boril zame proti Kingston Coal Co. in ga priporočam za odškodninske zadeve. Zahvalim se tudi vsem, ki ste me obiskali v bolnišnici—Pajkovi in Blatnikovi družini iz Greensburga, Noasejevi družini iz Harwicka, Josephu Jeku iz Millvala, mrs. Metki iz Bagaleyja za bodrilno voščilo. Samo bolnik zna ceniti obiske svojih prijateljev v bolnišnici. Zdjaj sem zopet doma. Kako bo po tej operaciji, se še ne ve.

Ignac Globokar, 223.

Labodja pesem?

Milwaukee.—Narava je pač taka, da mora vse umreti, kar je na svetu živega. Danes meni, jutri tebi, pravi pregovor. Tukaj na naši dolgi ulici National Ave., v petem okraju, kjer imajo naši rojaki vsake sorte obrtnije in tudi humbugarije, se nahaja tudi naš narodni borilec mr. Obzor. No, njemu je bilo dano živeti nekoliko dalj kot pa njegovim štirim prednikom.

Sedaj pa je v tej veliki borbi za našo nasebino naprednost tudi njega vrglo v poslednje zdihljaje. Ker pa je tam v bližini mr. Obzora tudi poslopje pod imenom South Side Turner Hall, kjer se bodo prihodnje nedelje, 30. aprila, zbrali poleg naših tudi drugi pevski zbori—iz Chicaga, So. Chicaga, La Salla in Waukegana—in nam prepevali naše mile pesmi, mar bi ne bilo na mestu, če bi tudi mr. Obzor zapeli tisto žalostinko: "Ko so fantje proti vasi šli?"

Pregovor pravi, da je po toči prepozno zvoniti. Po mojem mnenju je tudi mrliču po njegovi smrti prepozno peti, ker ne sliši več. Naj se mu zapoje, dokler je še živ. Sicer se pa mr. Obzor sedaj oddahne samo še parkrat na mesec. Koliko časa bo še pri življenju, je težko preokovati. To dvakratno dihanje na mesec se mu je skušalo na neki seji "stabilizirati" z umetnostjo stianjene pesti, toda razsodni možje so rekli, da na ta način stvar ne gre.

Ko sem zadnjič govoril z mr. Obzorom, je rekel, da bi se on še spravil na noge, ako bi mu poleg starih dobili še 500 novih doktorjev in ako bi mu vsak teh bil pripravljen pomagati s tremi dolarji letno. Ker so ga pa nekateri naši rojaki vsega pomazali z velikimi solzami, mislim, da iz te moke ne bo kruha. In če se res zgodi, da bo mr. Obzor izdahnul, se mi naše mamice že vnaprej smilijo. Kam bodo po-

tem hodile po recepte o kuhinjski umetnosti? Posebno pa kako se skušajo najboljši žganci imolirati. Kar se pa na naš moških tle, nas toliko ne skrbi, kje bomo dobili največji in najbolj poln kozarec hladnega piva, ako imamo kaj evenka v žepu. Če je slednje, se tudi prvo dobi brez vsakega recepta. Potrebujemo pa bi recept, kako v takih slučajih najti pot od kozarca domov. Tega nam mr. Obzor do sedaj še ni dal.

Frank Gabrovec.

Se ena zahvala

Duluth, Minn.—Želimo se zahvaliti vsem, ki ste v boleznih obiskali našega dobrega pokojnega očeta in soproga Johna Movern, nas tolažili in ga na dan pogreba v tako velikem številu spremlili do preranega groba, kjer je predsednik društva Tolstoj 205 SN-PJ br. John Kobe opravil pogrebne obrede. Pokojni je bil poleg SN-PJ član še dveh drugih podpornih organizacij, katerih bratje in sestre so mu poklonili več vencev. Vsem tem kot vam drugim tisočera hvala.

Družina John Movern.

Zahvala

Yukon, Pa.—Kot drugod, tako tudi pri nas premogarji počivajo. Prav nič bi nam ne škodovalo, če bi bili nekaj časa na solncu vsi premogarji; še manj pa bi nam škodovalo, če bi prejeli tudi plačo za naše "počitnice." Toda o tem ta višji gospodje nečejo nič slišati.

Kot je bilo že poročano, je preminula moja soproga Cecilija po enomesečnem trpljenju v bolnišnici. Ker mi je nemogoče zahvaliti se vsakemu posebej, se tem potam zahvaljujem vsem, ki ste obiskali pokojno v bolnišnici in ob mrtvaškem odru ter darovali cvetlice in se udeležili pogreba. Hvala tudi društvu za venco in sodelovanje ob uri žalosti. Torej še enkrat hvala vsem za vse ob času bolezni in smrti pokojne soproge in matere.

Joe Koratin.

Vesti iz Bridgeporta

Bridgeport, O.—Danes, 23. aprila, ko to pišem, še ni podpisana nova pogodba med operatorji in UMWA. Operatorji hočejo na vsak način vzeti premogarjem, kar so imeli v pogodbi od leta 1898, ko je bila po hudi stavki podpisana prva splošna pogodba, to je zaprto delavnico. Pri tem operatorjem pridno pomaga Bill Green od ADF. Pomislite, unijski voditelj pomaga razbijati unijo!!!

Ako bodo operatorji v tem boju uspeli, potem — good-bye UMWA in seveda tudi Lewis, ki je vsem trn v peti. O ti ubogi Lewis, kaj vsega si kriv!

Baloh iz Kanzas je pisal, da bomo izgubili Wagnerjev zakon. Lahko se zgodi. Toda kdo ga bo pokopal? Tisti, katere vi nasprotniki rudarske unije UMWA tako zagovarjate. V vseh listih lahko vidite vsak dan, kako se CIO bori, da obdrži Wagnerjev zakon tak kot je danes. In s kom ima boje? Z organizacijo tovarnarjev in drugimi in zidničarji ter rekcijo v obeh zbornicah kongresa in izven. Tej reakciji pridno pomaga tudi Bill Green s svojimi reakcionarnimi kolegi vred.

Vi pišete proti Lewisu, toda hočete Wagnerjev zakon, katerega on najbolj brani. Kako se to vjema? Tisto, kar vi zagovarjate, dela na vse kriplje proti tej postavi, magari če vrag vzame vse unije. Le malo več treznega mišljenja in bi tudi odgovor bolj premišljen, ne osebno. Resnica je, da se UMWA ni še nikoli tako borila za zaprto delavnico kakor se mora sedaj.

Ako bi ne bilo Billa Greena in PMWA, bi se tudi sedaj ne bilo treba. Ampak dualisti so tukaj, so stolčki in korita in naj gre vse k vragu, Wagnerjev zakon in UMWA. Zgodovina bo beležila to stavko premogarjev kot enega največjih bojev, pa naj se izteče kakorkoli že. Saj svet že sam ne zna, kje in kako se vrti.

Seja tukajanje federacije SN-PJ je bila dobro obiskana in se je tudi mnogo razpravljalo o agitaciji za SN-PJ. Radi premo-garske situacije pa bomo morali malo počakati, da vidimo, kakšen bo zaključek. Drugo bo razvidno iz zapisnika.

Na ne preveč oddaljenem hribu Windsor Heightsu, W. Va., živi nekaj naših rojakov, ki ima-

jo društvo 407 SN-PJ in društvo SSPZ. So zelo napredni in posetijo vse naše priredbe. Mnogo si prizadevajo za SN-PJ. Zadnje leto pa jih je mnogo prišlo ob delo radi novih strojev, imajo pa tudi neprimke, ker nimajo svoje dvorane. Kljub temu so se okorajžili in bodo pri društvu SSPZ priredili veselico dne 13. maja in predvajali filme. Veselica se bo vrhila v dvorani v dolini predno se zavije v hrib. Tudi nas so povabili na to priredbo. In ako je kakšna skupina, ki smo ji dolžni oddolžiti se, so gotovo naši Windsorheightčani. Torej upoštevajmo njih vabilo in se udeležimo njih veselice v soboto zvečer dne 13. maja.

Joseph Snoy, 13.

O igri v La Salli

La Salle, Ill.—Ker je tukaj mnogo rojakov bolj sposobnih dopisnikov od mene, sem pričakoval, da bo kateri od teh kaj poročal v Prosveti o zadnji prireditvi gospodinjkega kluba S. N. Doma. Ker pa do danes še nisem videl poročila, sem se nameril, da poročam nekoliko, ker je ta organizacija preveč važna za našo nasebino, posebno pa za naš Slovenski narodni dom, da bi jo ignorirali ali da bi nič o nji ne omenili naši javnosti.

V Slovenskem narodnem domu je bil na velikonočno nedeljo zopet dan za prijatelje petja in dramatike. Gospodinjki klub je slavil desetletnico svojega obstanka. Deget let je bilo junija meseca lanskega leta. Ker je bilo lanskega jesen mnogo priredb, so odložile za spomlad. Za ta jubilej so vprizorile veselo igro "Micki je treba moža." Program je otvoril Leo Zevnik s primernim nagovorom. Pevsko in dramsko društvo Soča je pod spretnim vodstvom mrs. Lepich zapelo tri pesmi—"V petju se oglašimo," "Napitnica" in "Popotnik."

Na klavir je spremljala Alice Krulitz.

Igra je bila zelo dobro izpeljana in se mora igralcem priznati, da so se resnično potrudili, da najboljšo izvrše svoje vloge. Leo Zevnik je bil režiser in tudi njemu se mora priznati, ne samo da jih je dobro izvežbal, tudi osebe je izbral, ki so bile primerne za vloge.

Anton Klopčich je igral Matveža Gorčičana, bogatega kmeta. Njega sem prvič videl na odru, povedali pa so mi, da je že večkrat igral in to se je tudi videlo, da ni novinec in se nam je takoj prikupil, ker je tako izvrstno igral. Micko, njegovo edino hči, je igrala Christine Nadesnik. Ona nam je že splošno poznana in smo že vnaprej pričakovali, da bo izvrstna, kot je res bila. Uršo, dekle, je igrala Mary Ferkol. Ona ni zaslužila samo Gorčičana v igri, pač pa je resnično zaslužila priznanje, da je dobra igralka in pridna delavka pri G. K. Soseda Janeza, kmečkoga fanta, je igral Anton Gardina. On je že tudi večkrat igral na našem odru. Mislim pa, da je prekosil vse prejšnje. Replo, pobiralko jaje, je igrala Ann Lushina. O boy! ta nam je pa dala smeha za počt. Naclo, hribovsko kmetico, je igrala Mary Bruder in njenega sina Nacka je igral Hubert Jereb. Oba sta jo prav dobro pogodila v svojih vlogah. Naclo je hotela, da bi njen sin Nacek ženin Micko, toda Micka je pa le hotela "fejst" fanta Janeza.

Nadaljne vloge so imeli sledeči: Koren, kmet, starešina, Charlys Ambrose; Jurij, hlapec, Frank Koblišek; Ivanka, kmečko dekle, Olga Janko; Anica, kmečko dekle, Fannie Pile-tich; Tereza, svinjska dekla, Josephine Derzich; Draskovich, starejši svat, Anton Udovich; godec, Anton Janko; drugi godec, Joe Mauser; botra Katra, Agnes Gorishek; drug, Frank Struna st.; družica, Mary Furar. Pri svatbi je igral na piano harmoniko John Janko, sin Antona Jankota. John je še mlad, pa dober igralec. Vsi igralci so vse svoje vloge prav dobro izvršili in avdijenca je bila z njimi zelo zadovoljna.

Po pravici povedano, da ta igra nima jedra ali kaj poučne vsebine. Pač pa ima za gledalce mnogo vselega razpoloženja in smeha, kar naš narod najbolj ljubi. Tudi kaj takega je včasih dobro, da na odru, da vsaj tisti čas pozabimo na te mizerne čase, v kakršnih smo danes.

Uredila na 2. strani.

Stratosfera in vreme

V vseh delih sveta se vremensolovne post-trudijo, da bi z rednimi poleti z letali in splo-njem balonov brez posadke dole točne podatke o razmerah v najvišjih ozračnih plasteh. Tem uporabljajo že davno balone z brezžičnimi napravami, ki avtomatično sporočajo merne podatke ali pa balone z merilnimi pripravami ki padejo z majhnimi padali na zemljo, čim balon v najvišji višini razpoči.

Registrirni baloni brez posadke so že pre-mnogimi leti prekosili višino 20 km. V Salo-Cyru je sedaj eden izmed registrirnih balonov dosegel ogromno višino 31.456 m. To je višja višina, ki jo je kdaj dosegel registrirni balon z avtomatično radiotelegrafsko napra-med tem ko so se običajni registrirni bal-dvignili tudi že 34.000 m visoko.

Balone, ki gredo v takšne višine, je seveda pripraviti tako, da morejo vzdržati vplive teh višin. Prejšnji baloni iz lepje-kosov gume ne prihajajo v poštev. Sedanja-lugi so iz enega kosa in ko jih napihnejo, obrizgajo še s kavčukovo raztopino. Fran-coski balon, ki je dosegel rekord z radijsko-dajno postajico, radijsko sondo, kakor jo im-nujejo s strokovnim imenom, je imel premer-cm. Napolnili so ga z vodikovim plinom. V-priprave in naprave, radijski oddajnik, baro-ter, toplomer, higrometer itd., so tehtale km-2 kg. Dvigal se je 89 minut in so ga na-časa lahko zasledovali s teodoliti.

Med dviganjem so prešli brezžična poro-č o temperaturnih razmerah, ki so meteorolo-gece precej presenetila. Stratosfera je balon do-gel že pri 9500 m in tu je znašala tempera-tura 55 stopinj pod ničlo. Do 22 km se je zelo m-spreminjala, proti vsemu pričakanju se celo dvigala, tako da je znašala pri 22.000 minus 51 stopinj.

Številni meteorologi so zastopali naziraj-da je svet v stratosferi, torej onkraj 10 k-popolnoma miren in da nima tako rekoč nobe-ga vpliva na naše vreme. Dejstvo je, da staja-jo obliki onkraj 8000 m čedalje bolj re-in da na zadnje popolnoma izginejo. Izka-pa se je, da stratosfera nikakor ni kakšen m-tralni pas, temveč da se tam dogajajo s-spremembe. V 24 urah se temperature n-lahko spreminijo za 15 do 20 stopinj, ta-bolj nego običajno pri tleh. Iz tega bi bilo v-vidno, da ima stratosfera vendarle nekaj v-pliva na naše vreme, nego smo mislili do-iz tega razloga pripravljajo meteorologi bal- brez posadke in z brezžičnimi napravami, ki bi prekosili tudi rekord balona iz Saint-Cy-

Nekaj misli o občevarju z ljudmi

Vedeti moraš vedno, da ti nisi sam na sv-
Ti in vsi drugi skupaj tvorijo sedaj h-ljudski red; zato ne precejuj samega sebe.

Pa tudi podcenjevat se ne smeš. Če bi-bit moč, lahko zmoreš mnogo več kakor m-go drugih, in si lahko drugim ljudem nekaj.

"Česar ne želiš, da bi ti drugi storili, ne st-ti drugim."

Tvoj prijatelj, tvoja žena, tvoj moč so-tudi "drugi ljudje", dokler jih nisi imel-imela. Ne pozabi nikdar tega, kadar gre "druge".

Če sam osebno nisi za neko stvar, je t-drugim ne oznanjaj ali ukazu.

Pojdi vedno najprej v sebe, preden b-plانيت "ves iz sebe."

Govoriti in povedati ni isto. Govoriti m-reš samo z jezikom; povedati pa lahko tudi s-o s kretnjo, z molkom.

Ljubezno do bližnjega zahteva pogum-zahtevata vedno nove žrtve. Kajti ta ljub-se mora izražati tudi v tem, da si upa p-dati prijatelju, da mu smrdi iz ust.

Nikdar se pred drugimi javno ne slač, b-duševno ne.

Vsak dan se vadi v občevarju s samim-kajti to je najboljša priprava za občevarje-drugimi.

Če bi bil človek sam na svetu, ne bi nika-lagal.

Predznost je podivjanost ali posurov-v ravnanju z ljudmi ali njihovimi stvarmi.

—Svoboda.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 28. aprila 1919)

Domače vesti. Italijanska trgovska zmo-ga v Chicagu je obdolžila Jugoslovansko rep-čansko združenje, da prejema denar od ru-ških parobrodskih magnatov za protitalijansko propagando!

Delavske vesti. Silna draginja živil je v-večala nepokoj med delavci v Ameriki.

Po svetovni vojni. Clemenceau in Lloyd-George sta se pomirila z Wilsonom. —slavija mobilizira armado proti Italiji. —la Kun še vedno apelira na Rusijo, naj m-maga, ko Rumunci in Čehoslovaki napad-Ogrsko.

Sovjetska Rusija. Nameravana konf-antante z ruskimi sovjeti je bila def-odpovedana.

R. J. Thomas (levo), predsednik avtne unije CIO, in George Addes, tajnik-blagajnik.

KRALJ ALKOHOL

ROMAN

Spisal JACK LONDON

Iz angleščine prevedel JOS. POLJANEC

Vse, kar je bilo groznega in strašnega v mojem mladem duhu, se mi je prebledelo. Naj-groznejši prividi so mi bili resnica. Videl sem izvrševati umore in morice so me zasledovali. Kričal sem in besnel in se boril. Moje trpljenje je bilo neznanost. Ko se mi je nehale ble-sti, sem slišal materin glas: "Le fantovi mož-gani! Ob pamet bo!" Ko pa sem se zopet po-greznil v blodnje, me je spremljala njena mi-sel in videl sem se zazidanega v blaznicio, kjer so me strežaji pretepali in vpljoči norci obda-jali.

Kar je na mojega mladega duha močno vpli-valo, je bilo pripovedovanje mojih staršev o zloglasnih breznicah v kitajskem delu mesta San Franciska. V svojem deliriju sem taval globoko pod zemljo po tisočih teh breznicah in sem za zaklenjenimi železnimi vrati pretrpel in umri tisočih smrti. In ko sem hotel do očeta, ki je sedel za mizo v teh podzemskih grobnicah in igral s Kitajci za velike kupe zla-ta, si je vse moje ogorčenje dalo duška v naj-grših kletvicah. Vstajal sem na postelji, se bo-ril zoper roke, ki so me držale, in preklinjal očeta, da se je tramovje treslo. Vse nepojmlji-ve umazanosti, ki jih sliši od moških otrok, ki prosto letajo po preprosti deželi, so mi prišle na jezik, in dasi se nisem nikdar upal ziniti takih kletvin, so sedaj kar vrele iz mene, ko sem na vse grlo preklinjal očeta, ki je sedel tam pod zemljo in igral z dolgotrajnimi in dolgonotimi Kitajci.

Čudež je, da mi tisto noč ni razneslo srca ali možganov. Zile in živčna središča sedem let starega otroka so težko da zmoglo prenesti strahovite napade, v katerih sem se zvilal. Tisto noč ni nihče spal v slabotni leseni hiši, ko me je kralj Alkohol imel v oblasti. Larry tam pod mostom pa ni bil imel delirija kot jaz. Prepričan sem, da je bilo njegovo spanje onemamljeno in brez sanj in da se je drugi dan prebudil samo s težko glavo in čemerom in da se več ne spominja tiste noči, ako še živi, tako malenkost je bil zanj ta dogodek. Ampak meni je tista skušnja za vedno ožgala možgane. In še sedaj, ko pišem te vrstice, trideset let po-tem, vidim vse tako razločno, tako ostro začr-tano in čutim vsako bolečino tako živo in straš-no kakor v tisti noči.

Potem sem bil bolan več dni in meni ni bilo treba nobenega materinega opomina, naj se v bodoče izogibam kralja Alkohola. Mati je bila silno ozlovoljena. Trdila je, da sem napak, ja-ko napak ravnal in da sem bil storil baš narobe, kakor me je učila. In kako sem mogel jaz, ki nisem nikdar smel ugovarjati staršem, ki mi je manjkalo prav istih besedi, s katerimi bi izrazil svojo dušo — kako sem mogel dopove-dati materi, da so bili baš njeni nauki nepo-sredno krivi moje pijanosti? Da nisem bil sli-šal njenih nazorov o temnih očeh in značaju Italijanov, si ne bi bil nikoli zmočil ustnic s ki-slim, grenkim vinom. Šele ko sem prišel v mo-ška leta, sem ji razodel pravo bistvo tiste ne-srečne prigodbe.

V tistih dneh po svoji bolezni sem bil glede nekaterih reči zmeden, glede drugih pa jako bistrega uma. Čutil sem krivdo greha, obenem pa bolest, da se mi je delala krivica. Ni bila moja krivda, a vendar sem krivo ravnal. Jako jasen pa je bil moj sklep, da se nikoli več ne dotaknem alkoholne pijače. Noben stekel pes nima takega strahu pred vodo kot sem ga jaz imel pred alkoholom.

Vendar pa moram le povedati, da me ta skušnja, kakor je tudi bila strašna, naposled ni mogla splašiti, da ne bi bil sklenil s kraljem Alkoholom prav tesnega tovarštva. Povsod okrog mene so še tedaj bile sile, ki so me gnale k njemu. Predvsem se mi je dozevalo, da so razen moje matere, ki je bila vedno jako stro-ga v svojih nazorih, vsi odrasli gledali to za-devo s prizanesljivimi očmi. Bila je šala, ne-kaj smešnega, kar se je bilo zgodilo. Nobene sramote ni bilo zavoljo tega. Celo fantje in dekleta so se hahljali in hihitali nad delezem, ki so ga imeli pri tej stvari, in so z užitkom pripovedovali, kako mi je Larry skakal po prsih in spal pod mostom, kako se je ta in ta tisto noč prespal na peščenem gričevju in kaj se je bilo pripetilo tistemu fantu, ki je padel v jarek. Kakor pravim, nikjer ni bilo nobene sramote, kolikor sem opazil. Bilo je nekaj šče-getavega in vražje imenitnega — svetla, sijaj-

na prigodba v enoličnosti življenja in dela na oni pusti, z meglo obrobjeni obali.

Irski kmetje so me dobrodušno oštevali zavol-jio mojega junaškega čina in so me tapljali po hrbtu, dokler nisem čutil, da sem bil storil za-res nekaj junaškega. Peter in Dominik in ostali Italijani so bili ponosni na mojo pivsko junaš-tvo. Nrvnost se nad pitjem ni spotikala. Saj je vse pilo. V vsej občini ni bilo ne enega ab-stinenta. Celo učitelj naše majhne podeželske šole, petdesetleten možak, ki so mu že lasje si-veli, nam je dal prosto ob takih prilikah, kadar se je sam metal s kraljem Alkoholom in ga je le-ta vrgel. Tako me ni nikdo duševno strašil pred njim. Moj gnev zoper alkohol je izviraj iz zgolj teleane zoprnosti: gabila se mi je ta vraž-ja snov.

CETRTO POGLAVJE

Tega prirodne občutka zoprnosti do alkohola se nisem nikoli otrese. Premagoval sem ga in ga do današnjega dne vsakokrat premagam, kadar pijem kak kozarec. Goltanec se nikdar ne neha buniti in na goltanec se lahko zanesem, da ve, kaj je dobro za telo. Toda ljudje ne pijejo zavoljo učinka, ki ga ima alkohol na telo, temveč pijejo zavoljo učinka na možgane; ker pa more priti alkohol do možganov le skozi telo, toliko slabše za vse telo.

In vendar so vzile mojemu prirodni občutku zoprnosti do alkohola najsvetlejši kraji v mojem otroškem življenju bile krčme. Kadar sem sedel na težkem vozu za krompir, zavil v meglo, in so me noge bolele od nedelavnosti, ko-nji pa so počasi in s težavo stopali po globoki cesti med peščenim gričevjem, mi je ena sama svetla prikazen skrajšala pot. Ta svetla prika-zen je bila krčma v Kolmi, kamor je moj oče, ali kdorkoli je vozil, vselej stopil po kak požir-ek. Tudi jaz sem zlezal z voza, da se pogre-jem pri veliki peči in dobim kak pokliči (eksplo-ziven bonbon)—samo en pokliči, a ta je bil ba-jno razkošje! Krčme so bile vendar za nekaj dobre. Zadaž za počasni stopajočimi konji sem včasih celo uro použival tisti pokliči. Glodal sem kolikor mogoče po malem in nisem nikoli izgubil niti mrvice ter lizal košček, tako da se je spremenil v tenko in okusno slaščico. Te slaščice nisem nikdar hotoma použil. Samo okušal sem jo, venomer okušal, jo obračal z je-zikom, jo zmastil ob notranjosti enega lica, po-tem ob notranjosti drugega lica, dokler se mi končno ni izmuznila in v majhnih kapljicah in alincah zdrknila in odkapljala po grlu nizdol.

Rad sem imel krčme. Posebno sem imel rad krčme v San Francisku. Imele so najokusnejše obliko—čudne kruhe in bonbone, sire, klobase, sardine—čudovite jedi, kakršnih nisem videl nikdar na naši borni mizi. In spominjam se, da mi je nekoč krčmar zmešal iz sirupa in so-dovice sladko pijačo brez alkohola. Oče je ni plačal. Krčmar jo je dal zastoj in zato sem videl v njem vzor dobrega, prijaznega možaka. Leta in leta sem še podnevi sanjal o njem. Da-si mi je bilo takrat sedem let, mi je še sedaj v nezmanjšani jasnosti pred očmi, čeprav ga potem nisem videl nikoli več. Krčma je bila južno od Tržne ceste v San Francisku. Stala je na zapadni strani ulice. Ko si vstopil, je bila točilna miza na levi. Na desni ob zidu je bila miza za brezplačni prigrizek. Soba je bila dolga in ozka in v očaju, onstran nastavljenih sodčkov za pivo, so stala majhne, okrogle mize in stoli. Krčmar je bil modrook možak in je imel svetle, svilnate lase, ki so mu kukali izpod črne svilene čepice. Spominjam se, da je nosil pleten volnen jopič, in še sedaj natančno po-znam ono mesto aredi dolge vrste steklenice, od-koder je vzel steklenico z rdečim sirupom. Dol-go časa se je razgovarjal z očetom, jaz pa sem srebal svojo sladko pijačo in ga častil. In še leta pozneje sem se ga s častjo spominjal.

Vzlic mojima nesrečnima izkušnjama je bil vsemožečni in lahko dostopni kralj Alkohol ti-sti, ki me je vabil in vlekli k sebi. Bili so znaki krčme, ki so močno vplivali na otroškega duha. Bil je otrok, ki si je ustvarjal prve sode-be o svetu in spoznal krčmo za prijeten in zaže-ljiv kraj. Ne prodajalne ne javna poslopja ne človeška bivališča sploh mi niso nikdar odpirala vrat in mi pustila, da bi se grel ob njihovem ognju ali mi dovolila, da bi užival božanske jedi z ozkih polic ob sten. Njihova vrata so mi bila vedno zaprta, a vrata krčme so bila vedno od-prta.

(Dalje prihodnjic.)

dekletce srca. Rasla je brez u-amiljenja, jedla je, kadar ji je kdo kaj dal, a največkrat se je zgodilo, da je šla brez večerje spat. Dostikrat je morala za zaj-trk vstati in za kosilo je morala na delo. Mnogo so jo kregali in pretepali veliki ljudje, nobenega zavetja ni bilo zanjo, da bi se šla razjokati in potožiti. Po ves teden je garala, v nedeljo so jo spodili k maši, a ko je prišla iz cerkve, zanjo ni bilo ne praznika ne počitka. Polagoma je pozabila, da je tudi ona nekoč imela očeta in mater.

Ko je odrasla, je z žalostjo v srcu razpoznala svoj položaj. Vi-dela je, da nima nikogar nikjer, ki bi ji dal dobro besedo. Tako je delala od zore do pozne noči, mnogokrat lačna, trudna, pre-mražena. Sama ni vedela, kdaj se je jetika pritihovala vanjo. Neznano ji je bilo, kaj se to pra-vi iti na sprehod, kako se v go-stilni v prijetni družbi posedi pri kozarcu vina in dobri mafici, neznano ji je ostalo, kaj je ples, gledališče in kino. Vse njeno razvedrilo je bilo, da je z grab-ljami hodila v hosto, ali s srpom in motiko na njivo. Tako je ži-vela sedem in trideset let.

Črv je glodal njene življenjs-ke moči, bila je onemogla že sredi mladosti. Obupna je bila od misli, da bo oči zatislila kot večna služkinja, da bo umrla pred tujim pragom. Bila je prid-na in varčna, imela je obleke, da jo je bilo veselje pogledati, in na tihem si je prihranila ne-kaj denarja. Prišla je služiti v Ljubljano in na lepem se je zna-šel Milan na njeni poti. Nekaj prijaznih pogledov in lepih bes-ed — pa sta se sporazumela in vzela.

Ah, kakšno veselje je moralo zavladati v Urškiniem srcu, ko je postala samostojna gospodinja in žena! Vsa iz sebe je bila ob-mišljala, da ji jutraj ne bo več tre-ba vstajati na povelje, da si bo v mirnem kotu lahko odpočila vse za nazaj, da se bo lahko bo-riła proti svoji bolezni in bo smrti lahko ugrabila še nekaj let. A žalostno se je ustela v svo-ji sreči. Milan je ostal brez dela, prihranki so kmalu šli in z veli-ko težavo sta toliko spravila skupaj, kolikor je bilo treba za sobo s štedilnikom odradati na mesec. Pljuča so gnila v nji, tre-ba ji je bilo zraka in solca, nju-na sobica pa je tonila v vlagi in vzduhu, ki sta ga ustvarjala ku-ha in perilo. Nekajkrat je mora-la v bolnišnico, od tam so jo zmerom spet poslali domov. Tro-šila sta, kar sta imela, a po ma-lem se je izčrpalo bedno premo-ženje. Vsa bolna je morala Urš-ka pljuniti na roke, iskala je de-

la po hišah, a ko ni mogla več, je šla in prosila. Takrat jo je arešal policaj, zaprl so jo, bera-čico. V zaporu je prejkolala vso noč — svoj živ dan ni storila zle-ga, da bi jo preganjali žandarji. Ko sta uvidela, da je vse zaman, je Urška sama prišla na misel, da bi napisala prošnjo, naj jo vzamejo v kakšno ubožnico. Ho-dila sta z Milanom od Poncija do Pilata, nazadnje — čez kakšno leto dni — sta našla usmiljenje v njegovi občini. Poslali so jo v ubožnico k Sv. Lenartu. Kakšne tri ali štiri dni, preden je umrla.

Ko sem prišel do Sv. Lenarta, je v cerkvenem zvoniku prav-kar odbilo pol treh. V vasi je bi-lo vse tiho, nobenega človeka na cesti, niti pes ni zalajal. Poiskal sem mrtvašnico na starem po-kopališču, kakšnih petdeset ko-rzkov od ubožnice. Pokopališče je bilo majhno, štirioglasto, pol-no starih, s travo in plevelom prerastlih grobov. V kotu je sta-la mrtvašnica, nosila so bila pri-slonjena k vratom. Stopil sem bliže in uzrl sem Urško, kako le-ži v krsti kakor živa, s pajčola-nom pokrita do pasu, glava in sklenjene roke so bile proste, ob-nogah sta goreli dve svečki. Od-kril sem se in tiho rekel: Siro-ta Urška, bodi ti slava in čast. Ležala je tam brez venca, brez lišpa, v preprosti, črno preple-kani krsti, skrbno oblečena ka-kor zmerom. Pod črne lase ji je bil za ušesi neko nataknil dve gozdni cvetlici, tretjo je držala v rokah. Vse je bilo mirno in ti-ho, nikogar nikjer, le burja je pihala skozi drevje. Nisem rad mrličev pa sem zapustil grobiš-če, da se sprehodim po cesti. Celo uro je še bilo do pogreba. Ko sem se naveličal, sem se vr-nil. Ob zidu je bilo prislonjeno žensko kolo, pa sem si misli-l: Izdaj pa ne bom več sam. Pred mrtvašnico je v resnici stala le-pa oblečena ženska.

— Ali ste tudi vi prišli na po-greb? sem jo ogovoril.

— Da, saj je služila pri nas sedem let.

— A tako.

Ni se mi ljubilo več govoriti, saj sem vso Urškino zgodbo po-znal, a tudi sicer je bil pomenek neprijeten, ker je burja odnaša-la glasove. Bližal se je čas po-greba, Milana pa še od nikoder ni bilo in v skrbih sem bil zanj. In tako sem se v svojem srcu razgovarjal z njegovo mrtvo že-no: Glej, Urška, garala si vse žive dni, pokladala si kravam, svinje so jedle, kar so pridelale tvoje pridne roke, krompir si sadila, okopavala repo, korenje, plela si solato, trebala zelje, brez konca in kraja jih je bilo, ki so uživali delo tvojih rok. Zdaj pa

si samo še mrtvo truplo, ki ga nihče več ne potrebuje, in ko bi ne bilo predpisov zastran zdrav-ja, bi te pustili vrh zemlje, da te črvi požro...

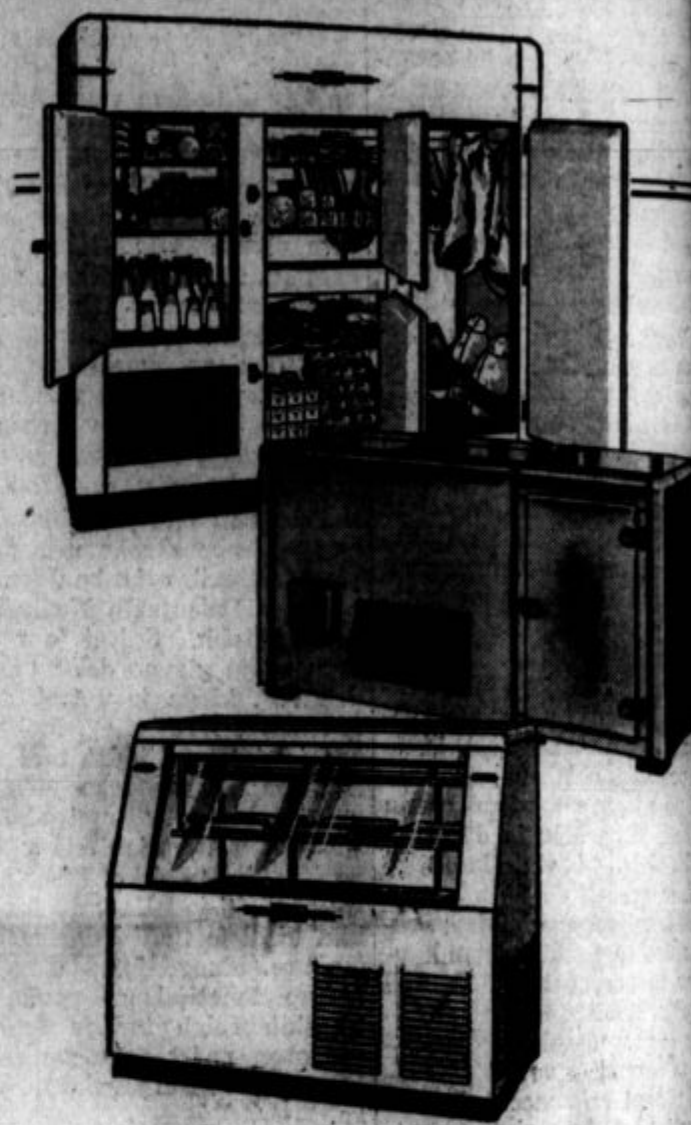
Potem je prišel Milan, počasi se je nabralo nekaj žensk, dve sestriz ubožnice, nekakšna sle-pa sirota in še popotnik s culo na hrbtu, ki je slišal na vasi, da bo pogreb. Urška ni imela ne goštev ne pevcev za svojo po-slednjo pot. Dvignili so krsto, zvonovi so zastokali pri Sv. Le-nartu in tako se je po cesti do novega pokopališča pomikal za-

lostni sprevoz. Pred mrtvaš-nico je čakal župnik, ki kratko odpravil svojo de-lavnost, sem si na tihem ko so truplo spuščali v gro-b, kaj te čaka pod to te-lico. Ah, draga moja, lju-bi tu pri nas delijo milost, najbrž deliš še pod zemljo.

HISA NA PRODAJ

2—šest sobni stanovanji in v basementu. Cena \$6,900. Za-nila se obrnite na: 2115 S. S. Cleero, Ill.

POPOLNA ELEKTRIČNA REFRIGERACIJSKA POSTREŽBA ZA VSAKO TRGOVINO NA DROBNO

• Napravite načrt ZDAJ za trgovino v polje. Telefonirajte po enega naših refrigeracijskih inženirjev, da vam pomaga izbrati opremo, ki jo potrebujete—izložbenik, ki ima v sebi refrigeracijski refrigerator za ohranjanje—hladilnik za pijačo—hladilnik za vodo. Nikakih stroškov ali obveznosti. Vprašajte za naš ugoden načrt za plačevanje na obroke.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY
72 West Adams Street

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in v drugih jezikih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLAN S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Čene zmerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam se doba na željo tudi vse ustrezne pojave

Peter Jesih

Urška je umrla

Ko sem se proti večeru pravkar poslavljaj od svojega šefa in sem si v predsobi oblačil suk-njo, se je oglašal zvonec na vrati-h. Šefova gospa je prišla odpi-rat in na pragu sem zagledal svo-gega prijatelja.

— O, Milan, sem zaklical, kaj pa ti?

Milan pa je tiho stal tam in čakal, da grem. Ko sva skupaj stopila na stopnice, je spregovo-ril:

— Peter, Urška je umrla. Presenečen sem obstal.

— Ni mogoče!

— Pa je le prokletu res. Bil sem že na tvojem stanovanju, potem sem te iskal po vsem me-stu in vesel sem, da sem te do-bil.

— Kaj pa želiš, Milan?

— Prosim te, bodi tako dober in pridi jutri ob štirih popoldne na pogreb. Najbrž ne bo žive du-še, pa ne bi bil rad čisto sam. Prosim te, nikar ne odreci, saj ti plačam za avtobus.

Ne hodim rad za pogrebi, če le morem, se izogibljem pokopališč, a če me je že tako lepo prosil, kako bi mu bil mogel odreči? In vrhu vsega sem bil njegovi Urški tudi nekaj hvaležnosti dol-žan — nekajkrat mi je cunjel o-

prala in skrbela, da nisem hodil umazan in razcapan okrog.

Bil je prav neprijazen petek, ko so jo pokopavali. Burja je pi-hala in nebo se je oblačilo, a do Sv. Lenarta, kjer je umrla, je dobro poldrugo uro hoda. Ko sem se doma napravil, sem razmišljal njeno usodo. Lani sva šla nekoč skupaj od Gosposke ulice do Vodnikovega trga, pa mi je mimogrede razodela svoje živ-ljenje. In potem sem razmišljal še vso dolgo pot, da sam nisem vedel, kako mi je potokeč čas.

Ko ji je bilo komaj devet let, so ji pomrli starši, da je morala že kot otrok iz bajte s trebuhom za kruhom. Vsakdo si lahko mi-sli, koliko so ljudje imeli za tuje

Nekaj posebnega! Naročite se danes!

VSAKEMU, ki naroti Slovensko-Amerikanski KOLENDAR za leto 1939, pošljemo ...

AKO NAMERAVATE OBISKATI SVETOVNO RAZSTAVO, VAM JE TA ZEMLJEVID NEOBHO-DNO POTREBEN.

Izšel je

Slovensko-Amerikanski KOLENDAR 1939

POVESTI ZGODOVINA HUMOR ZEMLJEPISE GOSPODINJSTVO NARAVOSLOVJE RAZNOTEROSTI NAVODILA

350c + poštnina

Naročite pri: **Slovenic Publishing Co.** 216 West 12th Street New York, N. Y.